

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 11. De potestate executionis impedita per casum reseruationem,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

119. De qua obligatione addendum est, requirere talis denunciationis notitiam probabilem: qualem habere censetur, non modo is, qui audiuit sententiam denunciari: sed etiam is, qui ex fama publica, aut testificatione ipsius excommunicati, aut Episcopi, vel Parochi à quo denunciatus est, aut alterius viri fide digni id didicit. Authores ita sentientes refert Sayrus in sequenti. num. 22. & 24. Pro quo facit, quod per solam famam publicam cognoscens se excommunicatum esse, debeat à diuinis abstinere, ex cap. illud. §. Licet. De clerico excommunicato.

Item quod cum eo, quem publica fama est: verissime Clericum, non sit communicandum, aut equam se de eo ad arbitrium Episcopi purgauerit, aut ad cautelam absolutio- nis beneficium consecutus sit: ex cap. Cum desideres. §. Secunde quaestio. De sent. excommunicati. Nec refert quod fama publica non de certam notitiam: quia in casu spectante ad animæ salutem (qualis est hic noster de euitatione excommuni- cationis) illa est sufficiens testimonium, donec facta inquisitio- ne, de contrario probabiliter constiterit: quandoquidem in dubijs, ubi de periculo animæ agitur in utroque foro, tutior via est eligenda; ut annotant Canonistæ ad memoratum cap. illud, c. iste Couar. ad cap. Alma mater. 1. parte §. 2. num. 4.

Cæterum si coniecturæ probabiles haberentur, quod talis fama esset falsa, ut si deprehenderetur eam esse sparsam ab æmulis illius qui fertur denunciatus, aut ab hominibus par- tum fide dignis, aut certe fide dignis quidem, sed qui decepti fuerint; tunc non est obligatio eum vitandi, iuxta Palud. in 4. dist. 8. questio. 6. art. 2. verba res ignorata: & Syluestrum in verbo Excommunicatio §. numero 28. præsertim cum in tali casu per- suaderi, non sit prudentis, sed leuis corde: de quo Ecclesiasti- cii 19. Qui credit cito, leuis corde est. Idem dicendum est, cum is qui sciebat denunciatum, communiter habetur pro absoluto, aut vero simile est absolutum esse: ut quando vir in- terger vitæ esse, anima que suæ curam gerere facis apparet; longumque tempus affluxit, ex quo denunciatum fuit: quod ex Panorm. & aliis Canonistis habet Couar. in sequenti num- ero 6.

Posterior pars de notitia excommunicationis incursæ ob Clerici percus- sionem, necessaria ad impediendum eam, de qua agimus, potestatem execu- tionis.

120. De posteriori nobis proposito ad explicandum, con- sultat ex decreto Concilij Constantiensis duas ad illud requiri. Vnum, vitæ deo manifeste constet aliquem in eius- modi excommunicationem incurrisse, quod nullo modo (sive ut habet ipsam decretum) nulla tergiversatione ce- lari possit. Alterum ut notorium sit, Clerici percussorē nullo iuris remedio se excusare posse: quæ duo cum ratio concur- rant, ratio etiam, sic excommunicatum aut denunciatum vitare tenemur.

121. Ad cuius rei euidenciam notandum est, duplex notorium distingui, ut pluribus explicatum habes apud Angelum, & Syluestr. in verbo notorium. Vnum iuris, de quo aliquis in iudicio clara indubitataque probatione conuictus est, aut per sententiam Iudicis condemnatus, aut quod ipse spontè confessus est. Alterum vero facti, cuius testis est sen- sus, nec datur locus inficiationi. Quæ definitio, iuxta Nauarr. in Enchir. cap. 25. num. 73. sic accipienda est, ut sensus sit, notorium facti esse illud, quod euidenter scitur à maiori parte po- puli vicinorum, aut Collegij, dum modo in eo sint saltem de- cem (quot scilicet requiruntur ad constituendum popu- lum, iuxta cap. Vno. 10. questio. 3. finali. vnde Glossa finalis id colligit) ita ut notitia pauciorum quam sex, nunquam faciat notorium facti. Nec etiam notitia sex hominum il- lud facere possit, nisi hi sint maior pars illius congregatio- nis, respectu cuius dicitur notorium; prout Nauarr. ibidem probat contra Syluestrum; qui ex eo quod decem homines constituunt populum; definit in parochia etiam mille ho- minum notitiam quam sex viri graues habent, facere noto- rium facti: quia oporteret alioqui (quod absurdum est) numerare vniuersum populum ad cognoscendum an ma- ior pars nosset factum. Cui rationi obstitit, quod vix vnquam talis necessitas numerandi contingat: cum locutio famosa ex rei euidencia proueniens, ut solet in no-

torio facti, vix esse possit, quin sine difficultate intelligatur notitiam esse maioris partis populi eiusdem viciniae, aut Col- legij.

122. Quæ cum ita sint, Couar. ad c. Alma mat. p. 1. §. 2. n. 9. in fine. secutus Cosmam in Pragmatica sanctione, sentit notorium iuris non sufficere ad obligationem euitandi Clerici percus- sorem, sed requiri notorium facti: quod exprimitur in decre- to Concilij Constantiensis: cuius verba sunt hæc, Adeo no- toriè constiterit incidisse, quod factum non possit aliqua tergiversatione celari, nec aliquo suffragio (iuris nempe vel rationis) excusari. Quæ duæ conditiones satis ostendunt quod proposuimus, ratio posse contingere notorium, quod requiritur ad obligationem vitandi in Sacramentorum participatione, Clerici percussorem: præsertim cum suffra- gium illud esse possit, non modo verum, ut quod aliquis ad sui defensionem Clericum percussorē: sed etiam appa-rens, & disputatione sustentabile, ut loquitur Syluestr. Id probans: quia nihil alioqui in hacre decretum Concilij Con- stantiensis concederet: quandoquidem sine eo, verum suf- fragium per se sortiri effectum suum liberandi, siue ipsum ab excommunicatione, siue alios ab obligatione ipsum vitan- di. Plenam notitiam eiusdem excommunicationis tanquam antecedentis necessariam; & multis alijs in hac disciplina adfe- rentem luce in tra Jemus peculiari tractatu addito ad calcem huius libri.

CAPV VNDECIMVM.

De potestate executionis impedita per casuum reser- uationem.

S V M M A R I V M.

- 123 Origo & ratio reservationis casuum.
 124 In quo consistat talis reservatio, & quod sit id interpretanda sit.
 125 Superiores cum restrictione qua voluerint, iurisdictionem suam committere possunt: quod inferiorum Ordinatio: facere non conuenit.
 126 Peccata venialia à nullo reservari proprie possunt, sicut nec morta- lia, iam alias debite confessa.
 127 Mortalia autem non dum confessa, non omnia, sed ea tantum, qua expedierit ad commune bonum Ecclesie, reservari possunt respectu in- feriorum Ordinariorum.
 128 Peccata quæ interiora tantum sunt, etsi possint, non tamen con- uenire reservari.
 129 Peccata reservata a Papa.
 130 Excommunicationes eidem reservata in Bulla Cæna Domini.
 131 Reservata in Decreto & Decretalibus.
 132 Reservata in Clementinis Extraneantibus.
 133 Reservata extra corpus iuris.
 134 Peccata in particulari reservata Episcopo.
 135 Peccata cum censurâ Episcopo reservata iure, vel consuetudine com- muni, & de restrictione cum qua reservata sunt.
 136 Peccata eodem modo eidem reservata sed sine censura.
 137 De ampliatione in eis facta à Syluestro & Nauarro.

123. Sicut per Superiorem Prælatum Sacerdoti absoluturo exhiberi oportet materiam remotam, quæ est persona absoluenda; ita necessarium est exhiberi materiam propin- quam, quæ est peccatum mortale: ita ut nemo inferiorum Sacerdotum quemquam à mortali absolueri possit, nisi iurisdictionem in eum acceperit à Superiore. Vt autem Su- periores non sit ieiuncti absque discrimine omnes suos sub- ditos omnibus Sacerdotibus, quos in partem suæ sollicitu- dinis assumunt; ita nec subijciunt omnia peccata eorum nem subditorum: sed ex eis tot subtrahunt, quot intelligunt suffi- cere ad consulendum salutem fidelium, & ad bene regendam & moderandam Ecclesiam. Ex quo fonte orta est peccato- rum reservatio: pro qua aduersus hæreticos Sotus in 4. dist. 18. questio. 2. art. 5. circa 2. argumentum: vrget rationem regi- minis, quæ exposcit grauiora peccata grauiori iudicio sub- iijciunt ut melius corrigi possint, & commodius aduersus ea remedium adhiberi, si perniciose sint reipublicæ: tum ut nefarij homines à patrandis talibus sceleribus maiori me- tureuocentur. Et verò nobis sufficit, quod eadem reser- uatio expressè approbetur in Conc. Tridentino sess. 14. cap. 7. tanquam magno opere pertinens ad populi Christia-

ni disciplinam; neque in externa tantum potestate, sed etiam coram Deo vim habens: ideoque obicit (quemadmodum in eadem sessione Can. 11. definitur) quo minus Sacerdos vere absoluat.

124. Constat autem in limitatione, seu restrictione iurisdictionis in inferiore Sacerdote, facta à Superiore potestate ad id habente: prout habet Papa in tota Ecclesia; & Episcopus in sua diocesi; non autem extra eam: quia licet ratione status & officij quivis Episcopus Superior sit quibusvis Parochis: tamen non omnium, sed eorum tantum, qui de ipsius diocesi sunt, potest iurisdictionem restringere; adeo ut reservatio peccatorum per illum facta, nihil impediat visum iurisdictionis eorum, qui sunt de alia diocesi.

Porro stricte interpretanda est reservatio casuum: cum rationem quandam habeat pœnæ, quæ restringenda est interpretatione, ex regula 15. iuris in sexto. Unde fit, quod in materia reservationis non valeat argumentum à pari; imo nec à maiori; ita ut non sequatur, Legens librum hæreticum incurrit in excommunicationem Papæ reservatam; Ergo & audiens hæretici concionem. Nec obstat, quod istud sit illo periculosius; quia reservatio pendet potius ex voluntate Superioris reservantis, quam ex ratione quæ illum movere potuit ad reservandum; ex illa enim potissimum vim suam accipit. Hic duo sequuntur tradenda. Vnum, quæ peccata reservari possint. Alterum, quænam sint reservata. De absolute reservatione, in sequenti parte tractabitur proprio loco.

Quæ peccata reservari possint.

SECTIO PRIOR.

125. **I**stud cum Soto in eodem art. 5. explicabimus aliquot propositionibus. Prima est, Superiores posse quæcumque voluerint peccata mortalia sibi reservare, quando non habentibus ordinariam iurisdictionem delegant suam: ut Episcopi simplicibus Sacerdotibus, & Prælati religionum simplicibus Religiosis. Hæc probatur: quia cum tales nullam habeant iurisdictionem, nisi commissione libera Ordinariorum; sicut ex horum voluntate & arbitrio pendet, quod eam illi accipiant, vel retineant; ita etiam, quod eam habeant cum hac, aut illa ampliatione, vel restrictione.

Aduerte autem primo, quod Suarez *tomo quarto disput. 29. sect. 1. numero quarto.* annotat: Parochos habere quidem ius reservandi sibi peccata, sicut ceteros delegantes: consuetudinem tamen esse ut eo non videntur; quia ordinariè id necessarium non est; cum communiter oporteat tam idoneum esse ab ipso delegatum, quam ipsummet delegantem.

126. Aduerte secundo: quod etsi peccata venialia iurisdictionem requirant in absolvente: & à nullo tamen proprie reservari posse; Tum quia ratione eorum non sumus pœnitentia foro obnoxij: sed arbitrio nostro relicta est à Christo, clauibus ea subicere; ut patet ex Concilio Tridentino *sessio 14. cap. 5.* Tum quia licet Ordinarius possit suam iurisdictionem committere, cum ea qua voluerit restrictione; non potest tamen facere, ut pœnitens cogatur ad ipsum recurrere pro absolute reservatione: quando quidem multis alijs, quam Sacramenti pœnitentiæ remedijs expiari possunt, ut Concilium Trident. ibidem expressit: adeo ut nolenti de illis confiteri neganda non sit absolutio à mortalibus, si de eis confiteatur. Quam doctrinam tradens Suarez in sequent. *sect. 3. numero 2.* addit eam habere quoque locum in peccatis mortalibus iam debite confessis. Quod patet, quia nec item ratione illorum obnoxij sumus foro pœnitentia: cum non sit necessitas eadem peccata iterum confiteri, ex Extravag. communi, Inter cunctas. §. Ceterum, de privilegijs.

127. Secunda propositio est Superiores respectu Inferiorum habentium iurisdictionem ordinariam, non posse quæcumque libuerit peccata sibi reservare; sed quæ expedierit ad commune Ecclesie bonum, & subditorum ædificationem; in quam, non autem in destructionem, autoritas supra reliquos Pastores est illis tributa, prout habet Concilium Trident. in eadem *sess. 14. cap. 7.* Ad cuius propositionis confirmationem facit, quod tales pastores cum sint Ordinarij, possint ratione sui pastoralis officij (iuxta illud *10an. 20.* Quorum

remiseritis peccata remittuntur eis) absolvere ab omnibus peccatis, nisi aliunde impediatur. Cuiusmodi impedimentum eis sine iusta causa afferre, perinde iniurium est (licet inæqualiter) atque eos pastoralis officio privare sine iusta causa; immo tantus potest esse abusus reservationis (ut addit Sotus) quod Parochi non tenerentur Superiori parere, sed possent eo inconsulto à peccatis sic reservatis absolvi; præsertim cum nimia reservationes sint in gravamen populi; & ideo illicitæ; ut patet ex eo, quod Pastores Ecclesie reservandi potestatem non habeant tanquam absoluti domini, & propter suum commodum; sed ut Christi Vicarij propter bonum omnium: ideoque, si per reservationem nimium onerosi sint subditis, vel eos exponant aliquibus periculis, grauius peccabunt contra charitatem, abutendo potestate sua.

Non est tamen dubitandum, quin in eare utendum sit magna prudentia, maturatedque consilio, ne aliquod peccatum in negotio tanti momenti agi contingat. Unde quædam de abusu non constat aperte, abstinendum est ab absolute reservatione, & præsumendum pro Superiore: quod is iustam reservandi causam habuerit, etiam si non lateat. Cui præsumptioni quia fere semper locus est, rarissime licere potest, id quod dicit Sotus. Videatur *incitat. disput. 29. sectio. 4.* Suarez; & addatur ex eodem *impræced. sect. 1. num. 8.* quod superior possit non tantum sibi, sed etiam alteri casus reservare, ut Papa Episcopo, & Episcopus Decano vel Archidiacono. Videatur adhuc quod idem in eadem *disput. sect. 3. num. 11.* & sequentibus habet de restrictione facultatis reservandi casus in Prælati Religiosorum.

Tertia propositio est, peccata interiora, id est, quæ latent 128. intus in anima (ut consensus in hæresim, aut in conspirationem aduersus Ecclesiam) superiores absoluta quidem potestate posse sibi reservare; sitamen faciant, grauius errare. Priorem partem probat Sotus: quia reservatio peccati est restrictio quædam, seu non concessio iurisdictionis, quæ quoad peccata occultissima & solo interno affectu commissa, perinde necessaria est, ac quoad alia mortalia, ex Concilio Tridentino in citato cap. 5. Unde Papa dicente, Nolo quemquam habere facultatem absolventi à consensu voluntatis in hæresim: nemo, nisi de ipsius licentia, ab eo peccato absolvi potest; tanquam sufficiens iurisdictione carens. Verum tamen Ecclesia non vitur oratione tali reservatione, quamvis uti possit: sed committens alicui iurisdictionem ad absolventum à mortalibus *consentitur* dare ad absolventum à quibusvis internis; ita expedite indicans; eo quod talia nec alijs nocumentum adferant, nec curatione egeant, quæ non videatur posse ab Ordinarijs adhiberi. De qua etiam re agit Suarez in eadem *disput. sect. 3. num. 5.* Posteriori vero partem Sotus confirmat, quia peccata cordis sunt tum frequentissima, tum etiam occultissima; ita ut homo vix possit discernere an consenserit, necne: & in talibus dubijs, semper ad Papam recurrere, esset onus intolerabile. Itaque cum peccatum aliquod à Superiore reservatum esse dicitur, nunquam intelligitur de interno actu, qui nullo signo externo se foras protulerit. Ceterum, quamvis omnia mortalia peccata externa diuisivè, imo & collectivè sumpta (ut in seq. num. 4. docet Suarez) reservari possint: tamen licite, & secundum rectum procedendi ordinem, non possunt qualibet talia reservari; sed tantum ea quæ specialem grauitatem habent reservationis rigori proportionatam. Ad quod facit præcedens propositio secunda.

Quæ peccata sint reservata.

SECTIO POSTERIOR.

129. **Q**uod ex Diuo Antonino Nauarr. habet in Ench. *cap. 27. num. 254.* multi quoque alij annotarunt (quorum meminit Henniquez in *Summa lib. 6. cap. 14. §. 1. lit. E. in margine*) nulla peccata reservata esse Papæ; nisi ob annexam eis excommunicationem; per quam Papa ipse talia peccata sic puni, ut illius relaxationem sibi reservet; unde fit, ut idem Nauarr. pluresque alij addunt (quorum meminit Henniquez etiam meminit *ibidem litera F.*) quod Parochus possit ab omnibus peccatis Papæ reservatis absolvi, postquam per legitimam absolute reservationem, siue ab ipso met. Papa, siue ab alio ex commissione

sub-

sufficienti ipsius, ablata fuerit excommunicatio, secundum quam vnum quodque eorum referuatur.

Iam quot & quae excommunicationes referuatae sint Papae, quibus peccatis singulae sint annexae, & quas personas ligent, persequi explicando est alterius loci, sicut & de excommunicatione generalem instituire tractationem: quae ordine doctrinae debet praemitti tali explanationi. Attamen eorum Catalogum hic intexere, nec alienum est, nec, ut existimo, ingratum futurum. In eo ponemus primo loco contentas in Bulla Coenae Domini. Secundo vero, insertas corpori iuris Canonici, ac postremo extra hoc ac extra illam reper-
tas.

Excommunicationes referuatae in Bulla Coenae Domini.

130. **C**ontentae igitur in Bulla Coenae Domini sunt haec. Prima in haereticos cuiuscumque sectae, eorundem fautores, libros legentes, tenentes, aut imprimentes, ac schismaticos. Secunda in appellantes ad futurum Concilium, eorumque fautores. Tertia in piratas & eorum receptores & fautores. Quarta in naufragiorum Christianorum cuiuscumque generis bona, etiam in litibus inuenta, furti-
pientes. Quinta in imponentes noua pedagoga & gabbellas vel augentes. Sexta in falsificantes literas Apostolicas, aut supplicationes a quocumque auctoritatem habente signatas, aut falso fabricantes literas Apostolicas. Septima in deserentes arma, aut alia vsui bellico idonea ad Turcas vel alios Christiani nominis inimicos: & ad reipublicae Christianae statum pertinentia, ipsidem in damnum Christianorum nuntiantes. Octaua in impediendes eos qui victualia & alia necessaria Romam conuehant. Nona in eos, qui ad Sedem Apostolicam venientes, vel ab ea recedentes, sua aut aliorum opera laedunt; & sine iurisdictione vexant in curia commorantes: Decima in eos qui laedunt Romam, & peregrinos, etiam in vrbe morantes, vel abeunt. Undecima in offendentes S. R. E. Cardinales & alios Praelatos. Duodecima in laedentes eos, qui perse vel per alios recurrunt ad Romanam curiam pro suis negotijs. Decimatercia in eos qui a gratamine, vel futura executione literarum Apostolicarum appellata ad potestatem laicam: Decimaquarta in eos, qui impediunt & prohibent expeditionem literarum Apostolicarum, aut aliarum expeditionum ad gratias impetrandas. Decimaquinta in Iudices saeculares, qui Ecclesiasticas personas trahunt ad sua tribunalia, quae Ecclesiasticam libertatem tollunt, aut in aliquo perturbant. Decimasexta in eos qui Praelatos impediunt ne sua iurisdictione vtantur, quique illorum, & delegatorum iudicia eludentes, ad curiam saecularem recurrunt, aut contra illos decernunt, atque praestantes auxilium. Decimasextima in vsurpantes Sedis Apostolicae, & quarumcumque Ecclesiarum iurisdictiones, vel etiam fructus sequestrantes. Decima octaua in imponentes decimas, & alia onera personis Ecclesiasticis, monasterijs aut eorum fructibus. Decimanona in Iudices saeculares qui se interponunt in causis capitalibus seu criminalibus contra Ecclesiasticas personas. Vigesima in occupantes terras Ecclesiae Romanae, & illius iurisdictionem vsurpantes. Harum explicatio satis copiosa habebitur in sequenti *par. li. §. a. c. 13. ad finem vsque.*

Excommunicationes referuatae in Decreto & Decretalibus.

131. **E**x contentis in corpore iuris Canonici Prima habetur in cap. Si quis suadente diabolo 14. quaest. 4. (quam vnicam esse in decreto Gratiani ostendit Suarez 101. §. disput. 22. sect. 1.) in percussorem Clerici vel Monachi lata: de qua agemus in appendice addenda ad calcem huius libri; de ceteris vero consequenter memorandis, passim pro re nata tractabimus in 3. par. tom. 2. praesertim. Eas in citata disput. Suarez copiose accurateque persequitur eo ordine, quo a nobis paulo post proponentur. Secunda igitur est lata a delegato Papae in eum qui rei iudicatae parere contemnit. Illa enim post annum transactum, manet referuata Papae ex cap. Querenti. De officio delegati in antiquis Decretalibus. Tertia est, lata in falsarios literarum Apostolicarum ex cap. Ad falsarium De crimine falsi: quae habetur etiam in Bulla Coenae

Domini. Quarta est, excommunicatio promulgata ab Episcopo contra eos, qui literas falsas Apostolicas habentes, non destruunt eas, aut resignant intra 20. dies. Postquam enim talis contracta fuerit, recurrere ad Papam pro absolutione, ex cap. Dura. De crimine falsi. §. Adicientes. Quinta est, ex cap. Conquesti. De sententia excommunicationis lata in sacrilegos, qui violenter Ecclesiam confregissent, eamque spoliare minime dubitauerint. Sexta est lata in incendiarios, qui postquam sunt per Ecclesiae sententiam publicati, pro absolutionis beneficio ad Apostolicam sedem sunt mittendi, ex cap. Tuanos. De sentent. excommunic. Septima est lata in Clericos, qui cum excommunicatis a Papa communicant in diuinis, ex cap. Significauit. De sentent. excommunic. Octaua est lata in eos, qui in bonis aut personis suis grauant eos qui excommunicationis, aut suspensionis, aut interdicti sententiam tulerunt in aliquem, ex cap. Quicumque De sententia excommunicationis in 6. Nona est lata per cap. Eos qui, eodem titulo, in illos, qui post absolutionem a priori excommunicatione referuata Papae obtentam sub conditione comparendi coram Summo ipso Pontifice, vel satisfaciendi parti laesae talem conditionem non implent tempore debito. Decima est lata in cap. Fellicis De poenis eodem libr. contra eum, qui in Cardinalem S. R. E. manus violentas iniecerit, aut illum hostiliter insecutus fuerit: quae habetur etiam referuata in Bulla Coenae Domini.

Excommunicationes referuatae in Clementinis & Extrauagantibus.

132. **V**ndecima habetur ex Clemen. 1. De haereticis §. Verum, contra Inquisitores vel qui vices ipsorum gerunt, ipsorumve loco ad illud officium agendum deputantur: si in vsu sui officij ita deliquerint, vt odij, gratiae, vel amoris, lucri, aut temporalis commodi obtentu, contra iustitiam & conscientiam suam omiserint contra aliquem procedere, vbi fuerit procedendum super huiusmodi prauitate: aut obtentu eodem, prauitatem ipsam vel impedimentum officij sui imponendo, eum super hoc praesumpserint quoquo modo vexare. Duodecima habetur in Clemen. Religio de priuilegijs; lata contra Religiosos, qui Sacramenta Extreme vnctionis aut Eucharistiae ministrare, vel Matrimonia solemnizare sine Parochialis presbyteri licentia speciali: vel qui excommunicatos a Canone, praeterquam in casibus eis a Summo pontifice concessis, absoluunt vel etiam a sententijs per statuta Synodalia, aut provincialia promulgatis, seu a poena & culpa (vt aiunt) absoluerunt praesumpserint. Decimatercia habetur ex Clemen. Cupientes §. Sanè. De poenis: lata in Religiosos & in Clericos saeculares violantes constitutionem Bonifacij in cap. 1. De sepulturis in 6. ne aliquis Clericus saecularis aut Religiosus inducat quempiam, ad vouendum, iurandum, vel fide interposita seu alias promittendum, vt apud eorum Ecclesias sepulturam eligant, vel iam electam vltèrius non mutent. Decimaquarta habetur ex Clemen. Grauis De sententia excommunicat. lata in violantes interdictum per vnam ex quatuor actionibus: quarum prima est: quemquam quomodolibet cogere ad officia Diuina celebranda in loco interdicto. Secunda est, aliquos praesertim excommunicatis vel interdicti censura ligatos, euocare ad praedicta officia audienda. Tertia, prohibere, ne excommunicati publici aut interdicti ab Ecclesijs exeant, dum in eis missarum solemnia celebrantur, etiam a celebrantibus admoniti. Quarta est, publicè excommunicatum, aut interdictum existentem in Ecclesia dum Missarum solemnia celebrantur, etiam nominatim monitum a celebrante vt exeat, nihilominus permanere atque exire nolle. Decimaquinta excommunicatio habetur ex Clemen. Si quis suadente. De poenis: lata in eos qui violentas manus iniiciunt in Episcopum: quae habetur quoque ex Bulla Coenae Domini. Decimasexta habetur ex Extrauag. 1. De sepulturis lata in dilacerantes & exenterantes corpora hominum defunctorum, vt conferrentur vel vt decoquantur, quo ossa possint in alia loca transferri. Decimasextima ex Extrauag. prima de Simonia, contra eos qui aliquid ob ingestum religionis dant vel recipiunt per modum pacti & conuentionis. Decima octaua ex Extrauag. prima De regulatib. in qua Mar-

tinus III. prohibet ne Religiosi mendicantes ad aliam Religionem transeant, excepta Carthusiensis, absque Sedis Apostolicæ licentia speciali: excommunicationisque sententiam ipso facto incurrendam & sibi referuatam fert tam in recipientes quam in receptos contra eam constitutionem. Decima nona, quam ex Extrauag. communi, De Simonia incurrunt qui simonia peccatum committunt. Quam intellige de simonia reali consummata, id est, in qua de facto datum & acceptum est temporale pro spiritali, vt plenius in 3. par. tomo 2. lib. 8. declarabimus suo loco agentes de simonia. Vigesima habetur ex Extrauag. Graue minus, de reliquijs & vener. Sanctorum: in qua Sixtus III. excommunicationem ipso iure latam, sibi que referuatam profert, in presumentes affirmare illos qui credunt aut tenent Beatissimam Virginem Mariam ab originali peccato fuisse præferuatam, alicuius hæc estis labe pollutos ideo fore, vel mortaliter peccare, vel etiam illos qui officium Conceptionis eiusdem sanctissimæ Virginis celebrant, vel conciones audiunt eorum qui ipsam sine macula peccati conceptam esse prædicant, vel libros talem doctrinam continentes pro veris legunt, tenent vel habent, alicuius peccati reatum incurtere. Profert similiter in eos, qui affirmant hæresim esse aut peccatum mortale eum incurtere qui docuerit aut asseruerit Beatam Virginem in originali peccato conceptam fuisse.

Excommunicationes referuatæ extra corpus iuris Canonici & bullam Cænæ Domini.

133. **Q**uod attinet ad excommunicationes, quæ tam extra corpus iuris quam extra bullam Cænæ Domini late inveniuntur per varias constitutiones, aut motus proprios Summorum Pontificum, sufficit eas attingisse quæ sunt totius Ecclesiæ communes, & possunt in quotidiano vsu. Quoad cæteras enim quæ speciales sunt pro aliqua congregatione, vel natione, aut quæ non sunt in vsu, ignorantia excusare potest à periculo sacrilegij, prout indicat Suarez in cit. disp. 22. in initio, & in fine sectionis 6. Itaque contenti erimus attingere eas, quarum explicationem eadem author persequitur. Prima est lata à Leone 10. in Concil. Lateran. sess. 11. contra Prædicatores qui contrauerint iis, quæ sibi præcipiuntur. Quorum primum est, vt Euangelicam veritatem & sanctam Scripturam iuxta Doctorum Ecclesiæ declarationem pertractent; nihilque adijciant contrarium aut dissonum vero sensui Scripturæ. Secundum est, vt tempus præfixum futurorum malorum, vel aduentus Antichristi, aut certum iudicij diem prædicere non præsumant. Tertium, ne alia futura quasi sibi specialiter reuelata dicant, aut alienas inanesque diuinationes assererent. Quartum, vt à Prælatorum aliorumque Superiorum, eorumque status scandalosa detractatione abstinant. Secunda sumitur ex quodam motu proprio Pij V. qui incipit Regularium personarum, lata in feminas quæ ingrediuntur Monasteria Carthusiensium, & aliorum virorum vitam regularem agentium. Tertia ex eiusdem Pontificis constitutione quæ incipit Intolerabilis, contra eos qui committunt crimen simoniacæ confidentiæ beneficiæ: vt censentur: tum alij quorum ibidem mentio est: tum ij qui beneficium recipiunt ab aliquo sub confidentia, quod postea vel illud eidem restituent, vel alteri dabunt, vel fructus eius aut eorum partem aut pensionem eidem vel alteri soluent. Quarta est, quam Concil. Trident. sess. 22. cap. 11. de reform. fert in quoscumque siue Clericos siue Laicos qui præsumunt vsurpare quacumque arte, aut modo bona, res, iura, redditus, aut iurisdictiones alicuius Ecclesiæ, aut beneficij secularis vel regularis, Montium pietatis, vel aliorum piorum locorum: vel impediunt ne ab eis percipiantur, ad quos iure pertinent. Tales enim subiicit anathemati donec plenè restituant, & à Romano Pontifice absoluantur.

Pro praxi autem circa hæc omnes, notandum est ex cap. Nuper & cap. Si concubinæ De sententia excommunicationis (quod Nauarr. in Enchir. cap. 27. num. 112. habet & declarat) eum qui cum aliquo participat in peccato, propter quod excommunicatus est; vt sit dando circa illud fauorem, consilium vel auxilium in eadem excommunicationem similiter referuatam incurtere.

De peccatis Episcopo referuatis.

134. **D**E peccatis Episcopo referuatis monendum occurrit, quædam illorum referuari de iure aut consuetudine particulari illius diocesis, cuius ipse pastor est; quædam vero de iure aut consuetudine communi totius Ecclesiæ: tamque hoc quam illo modo; quædam esse referuata ratione cæturæ annexæ, & quædam secundum se. Atque de referuatis à iure vel consuetudine particulari, certam regulam dari non posse communem omnium sententiam esse notat Nauarr. in seq. n. 259. Nam vnaquæque provincia in suo sensu abundat. c. vnam dist. 76. vniqsq; Episcopus iudicat aliqua suo Episcopatu cõuenire q̄ alius iudicat non cõuenire suo; idq; (vt fieri potest) verque probabiliter. Vnde curati, & alij eis subiecti confessiones audiri, dare debent operam, vt in promptu habeant casus, quos in particulari, Episcopus suus in ea diocesi sibi referuat: simulque aduertere, quod monet Syluester in verbo casus, quest. 5. Si quem Episcopus absoluerit, eo ipso inferiorem impediri, illum absolueri, iuxta cap. Inferior, distinct. 21.

135. De referuatis autem à iure, vel consuetudine communi totius Ecclesiæ; notandum est, eius generis esse, ratione quidem censuræ annexæ; tum leuem Clerici aut Monachi percussionem, quatenus ob eam ex affectu mortali peccatum incurritur excommunicatio; quæ referuata est Episcopo per cap. Peruenit De sentent. excommunic. Tum omne illud propter quod Papa imponit excommunicationem, referuando sibi illius absolutionem; quando crimen fuerit occultum, nec deductum ad forum contentiosum, ex privilegio Episcopis concessio per Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 6. In quo per occultum, id intelligi quod publicum non est, sed paucis tantummodo notum (prout à Nauarr. & quibusdam alijs recentioribus intelligi, notat Sanchez disp. 37. num. 11. libri 2. de matrimonio) ex eo doceri potest, quod causa illius restrictionis ad casus occultos, nec deductos ad forum externum, sit euitatio scandali, quod quando paucis tantum crimen est notum, non contingit adeo notabile, vt ad ei obuiandum necessarius sit ad Papam recursus pro absolutione: præsertim cum eadem etiam prouiderit Concilium: dum voluit Episcopus per se tantum & non per Vicarium absolueri ab heresi occulta; atque ab alijs casibus, per Vicarium quidem, sed specialiter ad id deputatum: ita vt non sufficiat quod Episcopus illi generaliter potestatem absoluedi à casibus sibi referuatis concesserit, nisi specialem mentionem fecerit eorum, à quibus potest per Concilij Trident. privilegium absolueri.

Aduerte vero, quod etiam si crimen fuerit publicum, si tamen iustum aliquod impedimentum interueniat adeundi Papam, ligatum censuræ et referuata, absolui posse ab Episcopo: quod de ligato propter enormem Clerici percussionem, varia iura expresserunt: dum ob sexum, ægritudinem, ætatem, & alia iusta impedimenta adeundi Sedem Apostolicam à viro prudente, ex circumstantijs personæ, loci, & temporis consideranda, Episcopo committunt illius absolutionem, prout exponetur in appendice adijcienda huic libro. Atque ea de re agens Nauarrus in Ench. c. 27. n. 88. & 89. recte monet ibid. in responsione ad 1. quest. sicut ob Clerici percussionem enormem: ita & ob quacumque aliam causam excommunicatum, cuius absolutio referuata sit Sedi Apostolicæ, posse ab Episcopo absolui, si ob iustum impedimentum nequeat eandem Sedem adire: quia in omnibus idem ius esse, eadem ratio suadet: scilicet ne referuationem, quæ pro bono charitatis introducta est, contra charitatem imminente animarum periculo vigere contingat. Videri potest Suarez tomo 4. disp. 30. sect. 3. num. 9. referens ex Syluestro eam esse opinionem interpretum iuris. Eundemque reprehendens quod excipiat casus Bullæ Cænæ Domini, & omnes illos, in quibus nullus alijs à Papa absolueri potest, nisi in articulo mortis. Nam, inquit ille, in his perinde ac in alijs procedit ratio propofita: Non posse autem ab alio inferiorem absolui idem Nauarr. in ante citato num. 112. ex Innocentij communitè recepta sententia habet, agens de excommunicationibus Episcopo referuatis. Ad quod facit quod dici solet, referuationem propter iustum impedi-

men-

mentum ex Papali fieri Episcopalem. Faciunt etiam quæ habet Suarez in sequenti num. 12. & 13. Quocirca eidem inferiori opus est ad id Superioris facultate, in qua danda liberalis esse debet; maxime quando impediende infirmitate aut paupertate, nequeunt subditum ipsi adire: nam eorum gravamen & detrimentum potest illi causa esse gravis peccati, tanquam abutenti contra charitatem potestate à Christo concessa pastoribus: non in suum, sed in gregis sibi commissi commodum & ædificationem, non in detrimentum & destructionem. An autem dare, & quomodo dare teneantur, exponitur in sequenti parte, cum ex instituto dicitur de absolutione à referuatis.

Secundum se autem, quæ peccata sint Episcopo referuata de iure vel consuetudine, magnam esse inter auctores controversiam idem Navar. in eodem ca. 27. num. 256. monet. Ex communiore vero sententia ista eius generis commemorat ibidem & tribus sequentibus numeris.

136. Primò incendium domorum, frugum, aut allarum rerum expoposito, seu intentione mala factum. Itemque consilium, & auxilium ad illud præstitum, iuxta cap. Peccatam 23. quæst. 8. Intellige autem cum Caietano in verbo Incendiarium, si quidem per illud, illatum damnum fuerit manifestum, & cætera sint periculo exposta.

Secundò, peccatum propter quod imponenda est solemnitas penitentia; nempe notorium peccatum grave, & scandalosum, ut concubinitas notorius, blasphemia publica; quam tamen reservationem *tomo 4. disput. 29. sect. 3. numer. 6.* Suarez ait omnium confessione iam non esse in usu, quando ipsa solemnitas penitentia in usu esse desijt: aut si quæ talis superfit, ea pertineat ad forum contentiosum, unde ratione illius non referuatur peccatum in penitentiæ foro; nisi in eum effectum, accederet aliquid speciale statutum Superioris.

Tertiò homicidium voluntarium, seu dedita opera perpetratum, & realis abscessio membri; non item mentalis, aut verbalis; etiam perueniens ad percussorem: ut ex Dico Antonio addit Navarrus, & confirmatur per illud quod ex Palud. habet Sylvest. in verbo *Causa, sub finem*, reservationem intelligi de actibus exterioribus cum effectu, non autem de interioribus: ita ut homicidium cordis non referuatur Episcopo.

Quartò, peccatum falsarij, id est, falsitas admissa in Scripturis exhibendis (excipe falsitatem commissam in scripturis literarum Apostolicarum, propter quam imposita est excommunicatio referuata Papæ in Bulla Cœnæ Domini) aut in dicendo testimonio, aut in tacenda veritate coram Iudice; diceudo scilicet se nihil scire de eo super quo interrogatur, aut multa subucendo, cum iurauerit se dicenturum putam veritatem, ut ex Panorm. *Synestr. loco citat. quæst. 4.* admonet. Cui peccato in hac re secundum Navarr. in *cit. ca. 27. n. 258.* qui paratur illud quod committitur ab Advocatis, Procuratoribus, & Notarijs, scripturas & instrumenta vnius partis ostendendo parti aduersæ; quod item notat Sylv. in *ead. qu. 4.* addens peccatum quod committitur recipiendo pecuniam, siue ad non ferendum, siue ad ferendum testimonium.

Quintò, violatio Ecclesiasticæ libertatis, id est, qua persona, vel res Ecclesiasticæ gravantur iniuste: sed ordinariè peccatum istud puniuntur excommunicatione referuata Papæ in Bulla Cœnæ Domini.

Sextò, violatio Ecclesiasticæ immunitatis, quæ scilicet quis in Ecclesia, vel loco sacro, aut spatio privilegiato in circuitu Ecclesiæ offendit proximum in persona, vel rebus: ex quibus duobus casibus omne sacrilegium videri casum esse Episcopalem de consuetudine, infert post Sylvestrum *sub finem citata quæstion. 4.* Navarr. in sequenti numero 259. Postremò fortilegium & diuinatio: quod peccatum (omissum à Navarro) expressum est à Sylvestro in fine eiusdem quæstion. cui aperte fauet Extravagans communis, Inter cunctas. De privilegijs. Incendiariorum: ubi cum homicidis voluntarijs, falsarijs, & violatoribus immunitatis Ecclesiasticæ, liberatisque Ecclesiasticæ, fortilegi ponuntur in numero eorum, quorum absolutionem rationabilis consuetudo referuati Episcopis.

137. Adverte autem cum Suarez *tomo 4. disput. 29. sect. 3. num. 10.* quod Sylvest. & Navar. antequam, homicidium volunta-

rium extendunt ad realem abscessionem membri: & peccatum falsarij, ad peccatum tacendi veritatem, & reliqua memorata in quarto peccato; ac demum violationem immunitatis Ecclesiæ, ad omne sacrilegium. Hoc inquam ex eo rejici posse, quod nullo iure muniti, in materia odiosa ampliatione vrantur, quam illa non admittit, etiam roboratam argumento à simili, vel paritate rationis: ita ut præcisè standum sit verbis legis, latæ de tali materia; aut si non sit lex scripta, sed consuetudo, videndum sit quid ea ipsa præcisè ferat; nisi per aliquam specialem constitutionem; aut consuetudinem alicubi receptam, ampliata ibi esse censeatur.

CAPVT DVODECIMVM.

De scientia requisita in Confessario.

S V M M A R I V M.

138. Quod præ iudiciariam potestatem requiratur in Confessario scientia.

139. Mortale peccatum est ingerere se audiendis confessionibus sine debita scientia, a quo peccato nec approbatio Episcopi, nec iustus Superioris excusat, nisi in dubio.

140. Quæ possunt tuta conscientia Superiores exponere audiendis confessionibus.

141. Quod defectus scientia in Confessario sit de numero eorum, qui confessionem reddunt inuálidam.

142. Ratio duplex deprehendendi, an alicuius confessio, ob defectum scientia in Confessario, sit inuálida.

138.

PRImarium Confessarij munus in foro penitentiæ est ligandi & solvendi subditos sibi confitentes. Cuius executionem actum esse iudiciarium, tenendum est de fide, ex Concil. Tridentin. *sess. 14. canon. 9.* atque de necessitate requirere non modo potestatem, de qua hætenus; sed etiam debitam scientiam, quæ vicem teneat lucis necessariæ Confessario ad talem actum; sicut lumen materiale necessarium est Clauigero ad vsum Clavis maritimalis, expressis verbis traditur in Extravag. *Ican. 22. Quia quorundam De verborum significatione §. Quod autem 1.* apertaque ratione probatur, in cap. primo De penitent. *distinct. 6. §. Caueat*, cum de spiritali Iudice, hoc est, de Confessario, sic dicitur: Oportet sciat cognoscere quidquid debet iudicare: iudiciaria enim potestas hoc postulat, ut quod debeat iudicare, discernat. Cui rationi alia addi possunt ex Navar. in eundem locum: sed res tam clara est, ut nemo sit, nisi fatalis suæ immemor, nec mentis suæ compos, quin eam sibi ita persuadeat, ut nullatenus velit Confessarium eligere eligatum, sequens potius monitum, quod in principio eiusdem cap. primo habetur, cum dicitur: Qui vult confiteri peccata sua, ut inueniat gratiam, quærat Sacerdotem scientem ligare & solvete; ne cum negligens circa se extiterit, negligatur ab illo, qui eum misericorditer monet, & petit, ne ambo in foueam cadant, quam stultus curare noluit.]

Quæ verba ostendunt primò illud, quod Navarr. ex communi sententia in *Enchir. ca. 4. num. 4.* adfert, peccare mortaliter eos qui sine debita scientia, dant operam audiendis confessionibus, cognoscentes se non intelligere quod opererent, quantalibet præfulgeant bonaviâ, ac conscientia & subtilitate ingenij, industriaque naturali ad alia munera obeunda. Et ratio confirmat, quia indigè dignissimum Sacramentum administrant, iudicantes solummodò casu, & tanquam si cæcus cæco ducatum præstet. Neque excusabit approbatio ab Episcopo facta per examen, etiam bona fide: quoniam ea non reddit scientem: sicut nec obedientia, ex qua aliqui Religiosi à suis Superioribus iubentur addire confessiones. Unde ex eodem Navarr. in sequenti. *n. 6.* in tali casu mortaliter peccaret & iubentes, & iustum, exequentes. Ratio est, quia non nisi indigè tam dignum munus sine sufficienti scientia exerceri potest. Quæ ratio ostendit etiam quod idem in *cit. ca. num. 4.* adhuc habet: mortaliter peccare Superiorem qui exponit, aut expositum tolerat eum, qui non habet scientiam ad hoc munus sufficientem. Obedientia autem illud ratum efficere potest (quod post eundem in *seq. nu. 6.* admonet. Suarez *to. 4. disput. 28. sect. 2. num. 7.*)

139.